

deholder Haagerkonventionen fra 1907 en almen passus specielt beregnet på situationer, som endnu ikke er dækket gennem forbud mod et nyt våben eller en ny taktik. I sådanne tilfælde »er befolkningen og de krigsførende undergivet de folkeretlige princippers beskyttelse og regler, således som de følger af civiliserede menneskers omgang med hinanden, af humanitetens bud og af den offentlige samvittigheds krav«.

Kort sagt ophører denne almene regel, der er kendt som *Martensklausulen*, civiliseret adfærd, humanitet og samvittighed til forpligtelser i sig selv, uden at der behøves en traktat, hvori et nyt våben specielt forbydes. Men enhver specifik konvention, som strikte forbyder et specielt nyt våben eller en speciel ny taktik, måtte naturligvis bidrage til at bekræfte og styrke det allerede foreliggende lovkompleks.

Humanitetens principper har historisk set været en af de vigtigste kilder i retten, som begrænser den tilfældige voldsanvendelse i krig. Siden *Skt. Petersborg-deklarationen fra 1868* har de humanitære principper altid været opstillet som tvingende over de militære nødvendigheder. Erklæringen indeholder to indbyrdes snævert forbundne principper i krigsfolkeretten: »Retten til at såre fjenden er ikke ubegrænset« og »det eneste legitime mål, som en stat må kunne forfølge under en krig, er at svække modstanderens militære styrke«.

Det er klart, at brug af atomvåben i beboede områder vil medføre vilkårlige masse-drab på civilpersoner. Selv i det tilfælde, hvor atomvåbnene kun rettes imod modstanderens strategiske atomstridskræfter, vil drab og tilintetgørelse af modstanderens civilbefolkning være en uundgåelig bivirkning af disse våben. Erfaringerne fra Hiroshima og Nagasaki har mere end tilstrækkeligt bevist, at atomvåbnenes virkning som følge af deres frygtelige styrke ikke kan begrænses til militære mål.

Genèvekonventionen blev undertegnet fire år efter »atomalderen«s begyndelse. Det ville derfor være ulogisk at antage, at de her nedfældede forskrifter ikke skulle kunne anvendes på atomvåbnenes område. Og der var da heller ikke en eneste af atommagterne eller nogen anden af de 140 stater, der tiltrådte

eller ratificerede Genèvekonventionen, som tog forbehold i den retning.

Ikke desto mindre ville det være umuligt at komme blot i nærheden af Genèvekonventionens forpligtelser under en atomkrigs betingelser, ligesom det ville være umuligt at følge de globalt forpligtende regler i Haagerkonventionen fra 1907, regler, der alle tager sigte på at garantere mindstekravene til overlevelses- og eksistensevnen for de i en væbnet konflikt deltagende lande. Ud fra denne forudsætning vil brug af atomvåben være ensbetydende med, at der begås krigsforbrydelser af gigantisk omfang. Allerede denne ene kendsgerning vil være tilstrækkelig til at forbyde brug af atomvåben.

Desuden vil brugen af atomvåben direkte eller indirekte medføre vilkårlig tilintetgørelse af mennesker af en bestemt nation. Hvis det erklærede mål f.eks. er ødelæggelsen af en nationalstat, vil truslen om eller brugen af atomvåben med dette formål for øje i det mindste indebære en krænkelse af ånden i *Konventionen om Folkemord* fra 1948. Heri erklæres drab på befolkningsgrupper på grund af race, religion eller nationalitet for en forbrydelse imod folkeretten. Hvis et våben anses for legalt, som ubetinget er i stand til at terrorisere og dræbe en hel civilbefolkning, betyder det, at samtlige anstrengelser for at indskrænke kamphandlingerne gennem krigsfolkeretten er slået til intet. Hvor svage disse love end er, gælder det netop i denne tid, hvor truslen mod menneskets overlevelse er så stor, om at understøtte dem.

En af de vigtigste af alle aftaler, hvorpå love er blevet opbygget, nemlig *De Forenede Nationers Charter*, gør det til en lovfæstet pligt for alle stater at give afkald på truslen om og brugen af vold i internationale anliggender undtagen i tilfælde af selvforsvar eller med De Forenede Nationers billigelse. Derudover er princippet om, at en aggressionskrig kun fortjener den allerstørste internationale foragt, nemlig at blive brændemærket som forbrydelse mod folkeretten, blevet bekræftet gennem Nürnbergprocesserne. Disse to grundsætninger er så ofte blevet enstemmigt genbekræftet i FNs generalforsamling, at de i mellemtiden er blevet til ubestridte aksiomer i folkeretten.

På grundlag af disse aldrig bestridte folkeretlige principper har FN gentagne gange fordømt brug af atomvåben som »en forbry-